

in pleča iz rib, tako, da sem mislil, ko mi je z njimi postregel, da jem svinjino.

Povedal mi je, da je, ko je cesar Jožef II. s patentom, danim 24. grudna 1782. leta mnogo samostanov, med temi tudi Zajcklošter, zatrl, v samostanu nastalo veliko jadikovanje in strašna nevolja.

Samostan je imel veliko biblioteko, mnogo rokopisov, važnih diplom in kodeksov; menihi so spisovali letopise od početka samostana l. 1160. do najnovejše dobe. Samostan je imel umne umetnike, mehanike, slikarje, podobarje itd.

Menihi razljuteni zoper krivico, da morajo zapustiti mirno stanovišče; v katerem so čez 600 let prebivali, so v ostri zimi na kolah izvozili stare listine na neko njivo in tam vse sožgali rekši, naj za nami ne bo nobenega spomina. Koliko važnega gradiva za posvetno in cerkveno zgodovino se je takrat pokončalo! Izpisi, katere najdemo pri Erazmu Fröhlichu in Hieronymu Pezu, ki sta svoje dni posnemala iz listin Zajcklošterskih, naše trdenje podpirajo.

Znano je, da je Zajcklošter ustanovil štirski markgraf Otakar; prvi predstojnik samostanu je bil Peremund, iz krvi angleških kraljev, pozneje izvoljen za škofa. Kakor iz ene, od Fröhlichu priobčene listine (Dipl. sac. Styr. II. Seiz. 20.) vidimo, je „tertio Idus Aprilis“ 1202. cerkev sv. Janeza bila posvečena od oglejskega patrijarha Gottfrieda, toraj ta patrijarh ni leta 1195. umrl, kakor se sploh v zgodovinskih spisih bere.

Leta 1388. so si Zajcklošter izvolili za sedež generala tega ostrega reda. Leta 1590. je vojvoda notranje-avstrijski Karol ta samostan izročil Gregorju, opatu runskemu (Rein), ki ga pa ni hotel vzeti, zato je bil leta 1591. ponujen jezuitom; a leta 1592. je zopet prišel nazaj v roke Kartuzijancem, in je ostal njihova lastnina do konca leta 1782. Duhovniki so bili, kar jih je bilo starejih, v pokoj dejani, močnejši so pa bili postavljeni na fare kot dušni pastirji. Naš novinec Jakob Bevk pa je stopil v Gradci v generalno semenišče, in postal posveten duhovnik.

Kot novinec si je naš Bevk zapisal nekoliko dogodbic iz samostanske kronike in jaz sem si iz njegovih zapiskov v naglici sledeče zapisal.

Leta 1201. pod priorom Johanezom I. bil je v celi okolici Zajckloštra velik potres, ki je porušil vitanjski grad in pokopal sedem ljudi, med njimi ministrijalca vojvode Leopolda Harada.

Po smrti priora Nikolaja (1208 l.) dve leti pozneje, je bila ostra zima, velika povodenj, pomor med ljudmi, in kuga med živino.

Pod priorom Gottfriedom (1306 — 1314) so se na Štajarskem krivoverci „Waldenses“ pokazali, patrijarh oglejski Ottobono je postavil priora Gottfrieda za inkvizitorja. (Prior Gottfried je bil leta 1314. izvoljen za predstojnika v kloštru Mauerbach na Avstrijskem, in je postal ob enem dvornim kaplanom vojvode Friderika Lepega.)

Po smrti priora Kolomana (l. 1335.) je vlada obdačila vinograde, zaradi tega so se vinogradniki okoli in okoli bili spuntali.

Pod priorom Nikolajem II. (pozimi l. 1348.) je sopet bil hud potres, iz bližnjih bregov in gorá so se valile močne pečine v dolino, potem je vladal 2 leti velik pomor.

Pod priorom Bartolomejom l. 1447. je v okolicu prišla temà požrešnih kobilic. Tega priora je bil obiskal slavni Joannes Capistranus.

Pod priorom Heinrichom von Eggenfeld (l. 1474.) so sopet prišle kobilice, in so vse požrle; nastala je potem velika lakota, menihi so morali mnogo gladnih pogoščevati.

Priora Andreja II. so Turki ubili l. 1529.

Več nisem si zapisal iz Bevkovih papirjev, katera je po njegovi smrti 21. decembra 1842. leta kupil nek kramar in v nje sir in mast zavijal.

Za poduk in kratek čas.

Konec sveta.

„Joj, gospod, al je res, kar sem slišala? Oni so toliko šol študirali, bodo uže vedeli.“ — „Kaj pa je?“ — „Al je res, da bo svet poginil?“ — „Se ve, pa še ne tako brž, mislim.“ — „Pač, pač, saj sem brala in tudi od tovaršic uže slišala, da je nek učenjak tam na Angleškem, ka-li, ki se na zvezde zastopi, zračunil, da bote 31. oktobra ravno o polnoči dve repati zvezdi privlekli se nad zemljo in jo sežgali, zmleli ali zmečkali — ne vem prav kaj, pa da bomo vsi poginili. Jaz bi rada še živela, uže vsaj zato, ker bi imela pred pustom biti „ofcet“ moje hčere.“ — „Al ste še kaj družega slišali?“ — „Jaz ne, gospod, pa moja sosedinja, ki se tudi malo na zvezde zastopi, je videla, da zdaj tam gori ni več vse v redu, zvezde so tako nekako čudno zmedene; potem je bilo pa lani toliko hudih potresov, posebno v Zagrebu doli, letos pa tudi noče biti pravo vreme, da mora človek zmiraj misliti na marelo in kožuh, čeravno smo uže blizo kresa. Al to niso znamenja, da ima tisti učeni zvezdokucec prav, ki je konec sveta za letos zrajtal? Naj povedó oni to, saj so dosti študirani. Potlej pa še, če ni nobenega pomočka rešiti se, — kakošen „luftbalon“ ali kaj tacega.“ — — Tak pogovor je bil te dni v Ljubljani na trgu med branjevkami in nekim gospodom, ki je med nje prišel. Mi ne vemo, kaj je ta odgovoril, najbrže pa tako-le: Ako je res kak učenjak, bodi-si londonski dr. Abramson ali pa nemški učenjak Falb izračunil, da morata planeta Jupiter in Saturn letos ponoči 31. oktobra na svojem teku treščiti ob našo zemljo in jo razrušiti, je to velikanska predrznost in slabo spričevalo za njuno učenost. Milijone in milijone let uže gredó zvezde po svojih od Boga jim odkazanih potih in nikdar si ne pridejo navskriž, nikdar ne gredó ne za las v stran. Res je zemljiškim črvom mogoče, naprej zračunati solnčni in lunini mrak ter gibanje nebeških teles, s takimi drugimi računi strašiti svet je neumna bedarija. Najbrže pa vsa pravljica o koncu sveta izvira od kakega burkeža, ki si je za resničnost njeno priči izmislil dva imenitna učenjaka, katera bi pa, če bi bila to res povedala, morala priti v norišnico.

Mnogovrstne novice.

* O potovanji v Rim se bere v zagrebškem „Kat. listu“: Poročajo nam prijatelji iz Bosne, da se tudi tam nabirajo popotniki, ki se hočejo pridružiti Hrvatom. Iz Hercegovine gre celó en Turčin. Tudi Dalmatincev se bo nabralo in to gospodov in gospej, zato se ženstvu z naših krajev ni treba bati, da bi ne imelo družbe.

Slovani iz severnih dežel (Poljskega, Češkega, Moravskega, Slovakije) se združijo na Dunaji, odkodar 25. dne t. m. v posebnem vlaku po železnici odpotujejo. Jugoslovani (Hrvatje in Slovenci) se ž njimi snidejo na železniški postaji pri Zidanem mostu in v Ljubljani in skupaj peljejo v Trst, iz Trsta se na posebnem parobrodu peljejo v Jakin (Ankono). Če bo čas, se peljejo vsi skupaj v Loreto, če pa ne, gredó po železnici kar naprej v Rim, da tje pridejo na sv. Petra in Pavla dan. Železnice vse so dovolile zeló znižano vožnino. (Tako, na priliko, vsa vožnja iz Ljubljane v Rim,

in iz Rima nazaj v Ljubljano ne bode neki več stala kakor 28 gold.)

V spomin na to potovanje Slovanov v Rim se bode v Pragi kovala svetinja, katera na sprednji strani bode kazala podobo sv. Očeta papeža Leona XIII. z napisom staroslovenskim „Dia wsi jedyno sut“ (da wsi eno so), — na zadnji strani pa podobi sv. Cirila in Metoda z napisom: „Molite sia o nas“ (molite za nas).

Slovanski pevski zbor in pa društvo „Slovenija“ na Dunaji se bosta, kakor „Vaterland“ poroča, o prazniku sv. Cirila in Metoda udeležila slovesne službe Božje v cerkvi sv. Ane, in „Slovenija“ pošlje ta dan telegram sv. Očetu v Rim v staroslovenskem jeziku z latinskim prevodom. (Menda tudi ljubljanska „katoliška družba“ ne bode zaostala o enaki ovaciji?)

* *Chromolitografijo (barvano litografično sliko) sv. Cirila in Metoda* bo priredil mladi rezbar Jos. Mančun iz Dubrovnika po sliki v cerkvi sv. Klementa v Rimu, katero je njegov oče Peter svoje dni vrezal in ki je zdaj slavna. Napisi bodo v vseh slovanskih jezikih, a za vsak jezik slika posebej. Veljala bo 1 gold. Ker se ne bo veliko slik naredilo, naj bi se oni, ki jo želé dobiti, oglasijo naprej pri vredništvu „Katol. lista“ v Zagrebu.

* *Jurij Stefenson.* Dne 10. junija je bilo sto let, kar se je rodil mož — za blagor človečanstva veliko večí od vsakega državnika, od vsakega vojskovodje, mož največi med velikani, namreč Jurij Stefenson, iznajditelj lokomotive (parnega stroja). Rodil se je v Wydamu blizu Newcastlea (Novega grada) na Angleškem; stariši so mu bili revni, oče delavec v rudniku. Mnogo se je trudil in prizadeval, da so njegovemu veleumu segli pod ramo in se je zidala prva železnica na svetu, od Liverpoola do Manchestra.

Naši dopisi.

Iz Gradaca na Dolenjskem 10. jun. J. B. — Danes izročili smo materi zemlji truplo gosp. Ant. Homaća, fužinskega oskrbnika in velikega posestnika, ki je po kratki bolezni, previden sè zakramenti, za umirajoče, v 61. letu svoje starosti 8. junija mirno v Gospodu zaspal! Bil je ranjki mnogo let predsednik Metliške kmetijske podružnice, skozi 9 let prvcsednik krajnega šolskega sveta v Podzemelji, vzgleden kmetovalec, velik prijatelj šoli, ves vnet za pravi napredek, ljubeznjiv do vsacega, dobrotljiv revežem. — Kako je bil priljubljen in spoštovan, pokazalo se je na dan njegovega pogreba, in eno oko ni ostalo suho, kajti ljubezen rodí ljubezen. Lahka mu zemljica!

Iz novomeškega okraja 10. jun. Pri volitvi županstva pri Št. Mihelu v Stopičah so bili izvoljeni: za župana Anton Vindišer, posestnik v Kandiji, — za svetovalce pa: Franjo Kastelic, posestnik in trgovec v Kandiji, Janez Dejak, vpokojeni ritmajster v Gotni vasi, Janez Radovičević, posestnik v Mihovci, Janez Zajc, posestnik v Cerovcu, Janez Jeriček, posestnik v Stopičah, Josip Petruna, posestnik v Bavti vasi, Franjo Vidmar, posestnik v Dolenji vasi in Matija Hrovat iz Velikega Podljubna.

Iz Ljubljane. — Da naši „deutsch-krainerji“ ne marajo za porazumljenje in mirno spravo z národno stranko, ampak da konsekvntno hočejo biti kladvo, narodna stranka pa jim bodo podložno nákválo, kazalo se je očitno 10. dne t. m. pri volitvi predsednika in podpredsednika v zbornici trgovinski in obrtnijski. Vkljub temu, da imajo narodnjaki zdaj večino v zbornici in bi bili kar naravnost lahko volili oba predsed-

nika iz svoje vrste, ponudili so jim vendar kompromis, po katerem naj skupno predsednika volijo iz narodne večine, podpredsednika pa tudi skupno iz manjšine. Al bob v steno bila je v tem smislu vsa obravnava pred pričetkom volitve, katero je po naročilu narodnih odbornikov dr. Poklukar vodil. Pričela se je tedaj volitev predsednika. Oddanih je bilo 22 listkov; narodni trgovec gosp. Josip Kušar je dobil od narodnih odbornikov 14 glasov, svojega je dal gosp. V. Petričiču, — 7 listkov pa je bilo brez napisa oddanih, kajti kot en mož so vsi „deutschkrainerji“ se zdržali volitve. Po dovršeni volitvi predsednika prišla je na vrsto volitev podpredsednika. Kakor rečeno, narodni odborniki, čeravno bi bili iz svoje večine kar naravnost lahko volili tudi podpredsednika, volijo vsi gosp. Karola Lukmana, prejšnjega podpredsednika, — 7 volilnih listkov, ki so jih oddali odborniki nasprotne stranke, bilo je zopet praznih. Tako je bil z večino glasov gosp. Lukman voljen; al zdaj se vzdigne ter pravi, da podpredsedstva nikakor ne more prevzeti zato, ker ima družih opravil veliko. No, se ve da! V prejšni zbornici, ki ni po večini bila narodna, je imel dosti časa nositi naslov podpredsednika, zdaj so se mu lastni opravki tako nakupičili, da ne more vsega zmagati, čeravno ne vemo, da bi podpredsednik navadno v zbornici kaj več opraviti imel, kakor vsak odbornik. To izjavo g. Lukmana so vsaj demtirali njegovi tovariši sami s tem, da nobeden izmed njih se ni udeležil nobene volitve in to se ve da zarad naše gori omenjene prilike „kladva“ in „nákvála“. Po vsem ni ostajalo narodnim odbornikom družega nego to, da so tudi podpredsednika volili iz narodne večine in si gosp. Horaka izbrali za podpredsednika.

— (Iz seje družbe kmetijske), ki je pod predstvom barona Wurzbacha bila 12. dne t. m., je „Novicam“ došlo sledeče poročilo o važnejših sejnih obravnavah. — Na dopis sl. ministerstva kmetijstva od 13. aprila t. l., po katerem naj šola podkovstva v Ljubljani ostane po vsem tako, kakor je dozda bila, šola živinozdravstva pa naj bi zato, ker se vredba živinozdravstva, dovoljena 13. aprila leta 1848. od c. kr. naučnega ministerstva, ne vjema z novejšimi uzori živinozdravstva od leta 1857. in 1871., se prestrojila v 4 ali 6tedenski poduk v živinoreji, porodostvju, mesogledstvu in zdravoslovju, je odbor enoglasno sklenil, pojasnilo poslati sl. ministerstvu, v katerem se temeljito in nadrobno izpriča, da nameravano predrugačenje ne bilo bi na korist, ampak na očitno škodo lastnikom živine v deželi, v kateri je za 84.839 glav živine samo le eden diplomiran živinozdravnik. — C. kr. ministerstva kmetijskega dopis, da odobruje porabo državne subvencije s 500 gold. za poljedelsko statistiko lanskega leta in pa razdelitev 80 gold. za premije marljive zasadbe gozdnega drevja, se naznanje vzame, — isto tako tudi dovoljenje, da se s državno subvencijo nakupljeni ovni Ukviškega plemena izjemno letos pridnim in umnim ovcerejcem brezplačno dadó. — Ministerstvo priporoča centralnemu odboru razglas poučne s podobami razjasnene nemške knjige o žaželkah gozdom, polju in vrtom škodljivih in koristnih z naslovom „Die schädlichen und nützlichen Insecten in Forst, Garten und Feld von Dr. H. M. Schmidl-Gödel“; cena knjigi v več zvezkih je okoli 13 gold. — C. k. deželni vladi se je na vprašanje zarad sejmov, ki jih želijo tri občine, odgovorilo soglasno s tukajšnjo zbornico trgovinsko. — Poročilo podružnice Novomeške, da je osnovala poseben odsek za obrambo vinogradov proti trtnim boleznim in trtni uši na Dolenjskem, se je s toplim priznanjem na znanje vzelo. — Prošnji voditelja c. kr. vladne ekspoziture Noviške v Bosni, da bi mu